

ORIGINALNI RAD – ORIGINAL ARTICLE

Sprovođenje aktivne imunizacije dece od 2015-2019. godine na teritoriji opštine Čukarica
Implementation of active immunization program 2015. to 2019. for children from the territory of Čukarica municipality

Jasmina Škorić¹, Snežana Stošić¹, Bojan Pavković¹

¹ Dom zdravlja „Dr Simo Milošević“, Beograd, Srbija

Sadržaj U radu je prikazana dinamika imunizacije predškolske i školske dece u petogodišnjem periodu od 2015-2019 godine. Takođe je ukazano na ulogu prevencije u sprečavanju nastanka i širenja zaraznih bolesti, a iznete su i pretpostavke o mogućim uzrocima lošijih rezultata. Rad takođe predlaže mere u cilju poboljšanja obima populacije koja će biti vakcinisana.

Ključne reči: vakcina, zakon, prevencija

Summary The aim of this paper is to present the dynamics of immunization of preschool and school children in the five-year period from 2015-2019. Additionally, the significance of preventive course of action has been pointed out when it comes to preventing the occurrence and spread of infectious diseases. The paper also contains speculations regarding the causes of unsatisfactory results as well as the proposed measures that could increase the percentage of vaccinated population.

Keywords: vaccine, regulation, prevention

Uvod

Na osnovu člana 66. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, ministar zdravlja doneo je u decembru 2017. godine pravilnik o Programu obavezne i preporučene imunizacije dece protiv tuberkuloze, difterije, tetanusa, dečije paralize, velikog kašlja, malih boginja, rubele, zauški, hepatitisa, oboljenja izazvana Hemophilus influenzae tip b i Streptokokom pneumonije (1).

Protiv tuberkuloze dobija se na rođenju jedna doza žive BCG vakcine, a petovalentna vakcina (difterični i tetanusni toksoid, acelularni pertusis, inaktivisani polio, konjugovana vakcina protiv Hemophilus influenzae tip b) od drugog meseca u tri doze, a revakcina sa 18 meseci.

U sedmoj i četrnaestoj godini deca se vakcinišu protiv difterije, tetanusa i poliomijelitisa. Rekombinantna vakcina protiv Hepatitisa B daje se na rođenju, pa još dve doze posle mesec dana i šest meseci.

Konjugovanu polisaharidnu antipneumokoknu vakcinu dobijaju deca sa navršena dva meseca života u tri doze. Međutim, ako imunizaciju ne započnu do šestog meseca dobijaju dve, a posle godinu dana starosti samo jednu dozu (2).

Cilj rada

Cilja našeg rada je bio da ukažemo na ulogu i značaj prevencije u sprečavanju nastanka i širenja zaraznih bolesti u dečjem uzrastu. Takođe, retrospektivno sagledati dinamiku posmatranih parametara u petogodišnjem periodu i prikazati varirajuće procenete dece obuhvaćene obaveznom imunizacijom. Na osnovu dobijenih rezultata cilj nam je bio i da pokušamo da pretpostavimo razloge zbog kojih su usledili takvi nalazi, što bi bila polazna osnova za iznošenje predloga mera u cilju poboljšanja obima populacije koja će biti vakcinisana.

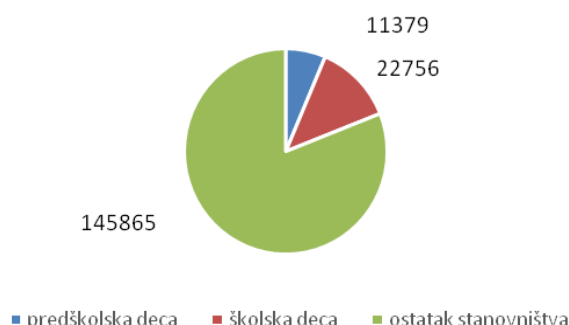
Metode rada

U našem istraživanju smo koristili godišnje izveštaje o sprovedenoj imunizaciji. Rezultati su obrađeni deskriptivnom metodom.

Rezultati

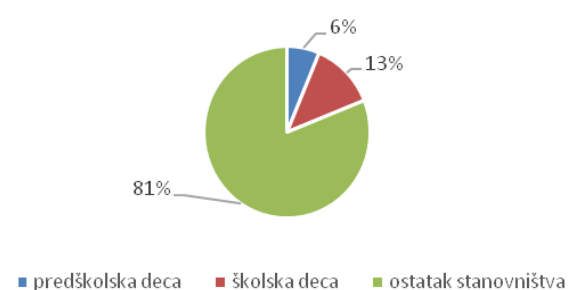
Na opštini Čukarica ukupno ima 11.379 predškolske dece, a školske 22.756 (Slika 1) što je petina od ukupnog broja stanovnika koji žive na teritoriji opštine Čukarica (180.000) (Slika 2).

Prikaz broja stanovnika na Čukarici

Slika 1: Broj stanovnika na teritoriji opštine Čukarica
Figure 1: Municipal population at the territory of Čukarica

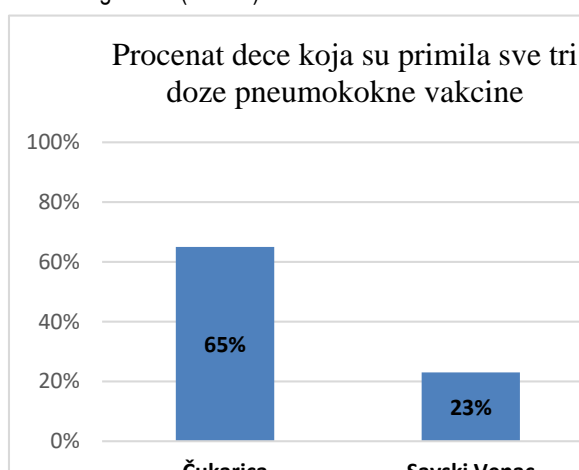
Procentualni prikaz broja stanovnika na Čukarici

Slika 2: Procentualni prikaz broja predškolske i školske dece na teritoriji opštine Čukarica

Figure 2: The percentage of preschool and school children at the territory of Čukarica municipality

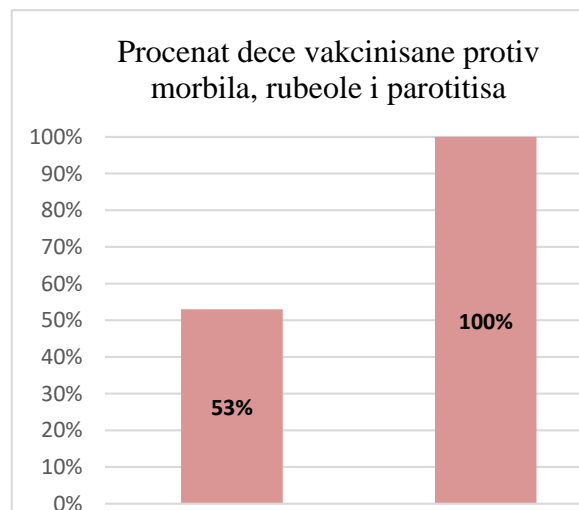
Najveći broj dece je rođeno 2018. godine (1.924) kada je konjugovana pneumokokna vakcina i postala obavezna, ali je samo 65% dece primilo sve tri doze, dok na Savskom Vencu svega 23% (Slika 3).

Slika 3: Procentualni prikaz dece koja su primila sve tri doze pneumokokne vakcine u 2018. godini

Figure 3: The percentage of children who received all three doses of pneumococcal vaccine in 2018

Imunizacija ostalim vakcinama u toj godini prelazila je 95%. Najmanji procenat vakcinisanih živom vakcinom protiv morbila, rubele i parotitisa zabeležen je u 2016. godini i iznosio je svega 53%, a najveći u 2018. godini kada je iznosio 100% (Slika 4).

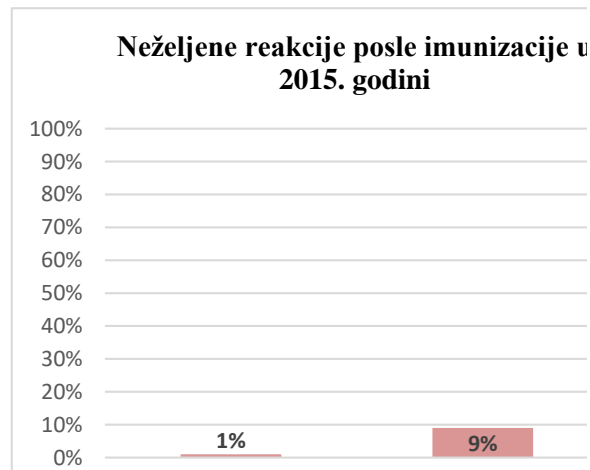

Slika 4: Procent dece vakcinisane protiv morbila, rubeole i parotitisa

Figure 4: The percentage of children vaccinated against measles, mumps and rubella

Ipak na teritoriji opštine Grocka u toj godini bilo je samo 68% vakcinisanih MMR vakcinom, a na Savskom Vencu samo 52% kompletno vakcinisanih protiv Hepatitisa B.

Međutim, broj dece vakcinisane MMR vakcinom opet opada i u 2019. godini iznosi 75%. U 2015. godini bilo je ukupno 45 neželjenih reakcija posle imunizacije, pri čemu je najviše slučajeva zabeleženo na teritoriji opštine Voždovac (9), a na Čukarici jedan slučaj (Slika 5).

Slika 5: Neželjene reakcije posle imunizacije u 2015. godini

Figure 5: Adverse events following immunization in 2015

Zaključak

Za sprovođenje obavezne imunizacije nije potreban pismeni pristanak lica odnosno zakonskog zastupnika deteta (3). Obavezna imunizacija se ne može odbiti osim u slučaju postojanja privremene ili trajne kontraindikacije koju utvrđuje doktor nakon pregleda i uvida u medicinsku dokumentaciju (4).

Iako je vakcinacija dece zakonom utvrđena obaveza, u Srbiji to nije uvek slučaj. Naime, zbog lošeg odziva odnosno velikog broja nevakcinisane dece u 2016. godini, doneta je uredba da deca ne mogu biti upisana u kolektiv ako nisu kompletno vakcinisana. To je dovelo do toga da naredne dve godine ipak bude 100% vakcinisane dece.

Međutim, procenat vakcinisanih opet opada što bi mogli objasniti velikim brojem dece koja se imunizuju u privatnim pedijatrijskim ordinacijama, a o čemu najčešće nemamo podatke. Potrebno je raditi na unapređenju i stalnoj saradnji predškolskih i školskih ustanova sa zdravstvenim ustanovama na teritoriji nadležnosti kroz edukacije i zdravstveno-vaspitni rad o značaju imunizacije, uključujući i roditelje i kontinuirano obaveštenje o sprovođenju vakcinacije njihove dece (5).

Literatura

1. Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti. Sl. glasnik RS 15/16
2. Pravilnik o programu obavezne i preporučene imunizacije stanovništva protiv određenih zaraznih bolesti. Sl. glasnik RS 112/17
3. Republika Srbija, Ustavni sud. Broj I Uz-48/2016. Dostupno na: http://www.udruzenjepedijatara.rs/pdf/Odluka_Ustavnog.pdf
4. Freemster KA. Vaccine adverse events. In: Cabana MD (ed.). The 5-Minute Pediatric Consult Standard, 7th ed, Wolters Kluwer, Philadelphia, 2015.
5. Radovanović Z. Istina o vakcinama. Priručnik za savesne roditelje. Drugo dopunjeno i prošireno izdanje, Heliks, Beograd, 2017.

Primljeno/Received: 02.03.2021.

Prihvaćeno/Accepted: 25.03.2021.

Correspondance to:

Jasmina Škorić

11030 Beograd, Poručnika Spasića i Mašere 53

Telefon: +381 637111603

E-mail: jasmina.skoric1979@yahoo.com
